

Tämä on rinnakkaistallenne.
Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat
saattavat poiketa alkuperäisestä julkaisusta.

Julkaisun tekijä(t):	Kilpilampi, Siru; Mäenpää, Kati; Sillanpää, Katri; Syväjärvi, Tuija; Oförsagd, Pia
Julkaisun nimi:	Korkeakoulutoimikunnan kysely YAMK-ohjauksen toteutumisesta ammattikorkeakouluissa : moninaiset ohjaustarpeet, vaihtelevat ohjauskäytännöt ja opintojen viivästyminen YAMK-ohjauksen haasteena
Julkaisuvuosi:	2022
Versio:	Kustantajan versio

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Kilpilampi, S., Mäenpää, K., Sillanpää, K., Syväjärvi, T. & Oförsagd, P. (2022). Korkeakoulutoimikunnan kysely YAMK-ohjauksen toteutumisesta ammattikorkeakouluissa: moninaiset ohjaustarpeet, vaihtelevat ohjauskäytännöt ja opintojen viivästyminen YAMK-ohjauksen haasteena. *Opinto-ohjaaja*, (3), 27-31.

Haettu 12.1.2023 osoitteesta

https://issuu.com/opinto-ohjaaja-ammattilehti/docs/opinto-ohjaaja_3_2022_web_01

Korkeakoulutoimikunnan kysely YAMK-ohjauksen toteutumisesta ammattikorkeakouluissa:

Moninaiset ohjaustarpeet, vaihtelevat ohjaukset ja opintojen viivästyminen YAMK-ohjauksen haasteena

Suomen Opinto-ohjaajat ry:n korkeakoulutoimikunta on kerännyt kevään 2022 aikana tietoa siitä, miten opintojen ohjaus toteutuu yleisimmässä ammattikorkeakoulututkinnoissa (YAMK) ja miten systemaattisesti ohjausta on eri ammattikorkeakouluissa suunniteltu ja toteutettu. Tavoitteena on ollut selvittää YAMK-ohjauksen nykytilaa sekä näkökulmia siihen, miten ohjausta kannattaa jatkossa kehittää. Tietoa on kerätty sähköpostitse ja haastattelemalla opinto-ohjaajia tai ohjauksesta vastaavia.

Monet ammattikorkeakoulut ovat viime vuosina lisänneet opiskelijoiden sisäänottoa ylempiin ammattikorkeakoulututkintoihin. Uusien tutkinto-ohjelmien lisäksi myös jo olemassa olevien YAMK-tutkintojen aloituspaikkojen määriä on nostettu. Korkeakouluopiskelijoiden opiskeluhuvinvoimien ongelmien lisääntyessä ammattikorkeakouluopintojen ohjauksen tarve on kasvanut ja moninaistunut perustutkinnoissa. Sama todellisuus koskettaa myös YAMK-koulutuksissa opiskelevia opiskelijoita; opintojen ohjauksen tarve on kasvanut myös yleisimmässä ammattikorkeakoulututkinnoissa.

Korkeakoulutoimikunta esitti seuraavanlaisia kysymyksiä:

- Miten sinun organisaatiossasi toteutetaan YAMK-opiskelijoille suunnattu opinto-ohjaus?
- Millaisia opinto-ohjauksen järjestämiseen liittyviä ratkaisuja on YAMK-opinto-ohjauksen näkökulmasta tehty?
- Kuka vastaa opinto-ohjauksesta ja millainen on YAMK-opinto-ohjaajan toimenkuva?
- Millaisia tehtäviä YAMK-opinto-ohjaus pääpiirteittäin sisältää ja miten opinto-ohjausta tarjotaan (määrä, ohjauksen muodot jne.)?
- Millaisia haasteita olet havainnut YAMK-opiskelijoiden opintojen ohjauksessa?
- Millaisia hyviä käytänteitä ja kehittämisideoita sinulla olisi YAMK-opiskelijoiden ohjaukseen liittyen?

YAMK-ohjauksen nykytilaa kartoitettaessa korkeakoulutoimikunnalla on ollut mahdollisuus kattavammin selvittää omien taustaorganisaatioidensa YAMK-ohjausta (LAB AMK, Lapin AMK, Oulun AMK, Tampere AMK, Turun AMK). Lisäksi saimme arvokasta tietoa ohjauksen käytännöistä Laureasta, Metropoliasta ja Savoniasta. Kiitämme kaikkia kyselyyn osallistuneita.

LAB AMK:ssa panostetaan opintojen aloitukseen

LAB ammattikorkeakoulussa ohjaukseen liittyviä käytäntöjä kartoitettiin haastattelemalla YAMK-toiminnassa mukana olevaa tutoropettajaa, lehtoria ja opintopalveluissa toimivaa koulutussuunnittelijaa. Myös ohjausmallin suunnittelussa mukana ollut opinto-ohjaaja oli mukana keskusteluissa. LAB YAMK-koulutuksissa on eri yksiköissä vaihtelevia käytäntöjä. Tähän koosteseen kootut käytännöt eivät siten toistu samanlaisina kaikissa YAMK-koulutuksissa. Opinto-ohjauksen kokonaisuudesta LAB AMK:ssa vastaa vararehtori.

Hakuvaiheessa LAB ammattikorkeakoulussa ohjausta antaa ko. YAMK-koulutusta koordinoiva opettaja. Opinto-ohjausta antaa oma nimetty tutoropettaja, joka vastaa ohjauksesta koko opintojen ajan. Tarvittaessa ohjausta antaa tutoropettajan lisäksi YAMK-koulutukseen liittyvä koulutussuunnittelija opintopalveluista. Hän neuvoo opiskelijoita eri tilanteissa, auttaa löytämään vastauksia, muistuttaa määräajoista ja kertoo opintojen keskeytykseen ja palaamisen liittyvistä käytännöistä. Ohjausmalli perustuu tutoropettajien, koordinaattoreiden ja opintopalveluiden koulutussuunnittelijan tarjoamaan ohjaukseen ja näiden toimijoiden yhteistyöhön.

YAMK-opintoihin liittyvää ohjausmallia jäsennetään opiskelijoiden opintopulun näkökulmasta käsin. YAMK-opiskelijoiden opintojen aloitusta tuetaan erilaisin toimin. Yksi tärkeä käytäntö

on LAB-tasoinen Welcome-tiimi, jossa YAMK-tutoropettaja työskentelee orientaation suunnittelussa. YAMK-opiskelijoiden tueksi on tarjolla eLAB, opiskelijoiden infosivusto, jossa on hyvin toimiva hakumoottori ja avainsanoilla löytyy tietoa nopeasti. Lisäksi tarjotaan "Perehdytys YAMK-opiskeluympäristöön" -digitaalinen verkkoaineisto, starttipaketti vähän ennen orientaatiota tai orientaation aikana.

Opiskelijat toimivat usein vaativissa asiantuntija-tehtävissä, joten työelämän ja opiskeluelämän sekä työ- ja perhe-elämän yhteensovittaminen ovat ajanhallinnan haasteita.

Hakuvaiheen kysymyksiin ohjausta antaa YAMK-koulutuksesta vastaava koordinaattori. Ohjaus on pandemias- ta johtuen painottunut etäohjaukseen. Verkon kautta tarjotaan ryhmä- ja yksilöohjauksia. Ohjauksen tukena tietoa tarjoavat sähköiset oppimisympäristöt, mm. eLAB-infosivuston lisäksi Moodle-alustat. YAMK-koulutuksesta vastaava koordinaattori ja tutoropettaja toimivat työparina. Tutoropettajat antavat ryhmäkohtaista ohjausta, joka sisältää opintojen ohjausta, opetus- suunnitelmaan tutustumista, ohjausta opin- näytetyön aloittamiseen ja laatimiseen, uraohjausta, ohjausta hyväksilukumen- nettelyihin ja järjestelmiin, perehdytys- tä tutkintosääntöön, tutustumista opis- kelijan oikeuksiin ja velvollisuuksiin. Ohjauksessa tehdään tilannekatsaus ryhmän opiskelijoiden etenemiseen ja opintojaksoilla mahdollisiin haasteel- lisiin tilanteisiin. Tutoropettajat anta- vat yksilöohjausta henkilökohtaiseen opintosuunnitteluun (hops), opintojen hyväksilukuun, opintoihin palaavien opintojen suunnitteluun ja oppinäyte- työaiheiden hahmotteluun liittyen.

Pandemian aikana opiskelijoiden ta- voittaminen on ollut välillä haastavaa

sen jälkeen, kun ohjauksessa siirryttiin kokonaan verkkoon. YAMK-opintojen edistymisessä opinnäytetyöprosessin eteneminen on merkittävä osa opiskelutyötä. Opiskelijat toimivat usein vaativissa asiantuntijatehtävissä, joten työelämän ja opiskeluelämän sekä työ- ja perhe-elämän yhteen sovittaminen ovat YAMK-opiskelijoiden ajanhallinnan haasteita.

YAMK-opiskelijoille tarjottavasta ”Asiantuntijuutta syventävä osaaminen” -opintojaksosta saadaan hyvää palautetta. Yksilöllisesti räätälöidyllä opintojaksolla opiskelija tuo itse oman aihionsa ja laatii suunnitelman oman tutoropettajansa tukemana. Opiskelija ehdottaa sisältöjä ja osaamistavoitteita, jotka tukevat hänen uratavoitettaan tai työskentelyä nykyisissä työtehtävissä.

YAMK-ohjausta tarjoavat toimijat lähtevät usein nopeallakin aikataululla kokeilemaan erilaisia menetelmiä ja testaamaan ohjauksen erilaisia käytäntöjä (esim. intensiivikirjoittamisviikko). Opiskelijan tärkeänä tukena toimivat lisäksi informaattikot ja kirjastopalvelut, sekä opiskelun erityiseen tukeen keskittyvä palveluverkosto.

Jatkossa YAMK-opintojen orientaatioita suunniteltaessa voitaisiin kutsua suunnitteluhetken aiemmin aloittaneita opiskelijoita – heidän kokemuksiaan voitaisiin hyödyntää ohjauksessa vielä nykyistä enemmän. Alumnieiden kokemusten hyödyntäminen ja alumneilta saatava ohjaus on tärkeä voimavara, jota voitaisiin ylipäätään tulevaisuudessa hyödyntää enemmän. Myös TKI -hankkeiden ja opiskelijoiden välistä yhteistyötä tulee kehittää jatkossa edelleen.

Oamkissa käytännöt vaihtelevat tutkinto-ohjelmittain

Oulun ammattikorkeakoulussa (Oamk) kyselyyn YAMK-opintojen ohjauksesta vastasi kuusi henkilöä, jotka toimivat joko ammattikorkeakoulun opinto-ohjaajan tai ylempään ammattikorkeakoulun yliopettajan tehtävissä.

YAMK-opiskelijat ovat oikeutettuja käyttämään samoja opinto-ohjauksen palveluita kuin muutkin AMK-opiskelijat. Oamkissa toimii kahdeksan kampusten opinto-ohjaajaa, nk. kampusopoa. Suurimmalla osalla heistä on

lehtorin/yliopettajan toimi ja opinto-ohjaajan koulutus. Opiskelijat hakeutuvat ohjaukseen pääsääntöisesti oman kampuksen ja opiskelualan vastaavalle opinto-ohjaajalle. Lisäksi omalla opinto-ohjauksen vastuualueenaan ovat maahanmuuttajat ja kansainväliset opiskelijat, sekä uusimpana vuonna 2022 perustettu opinto-ohjaajan toimi, jossa vastuualueena erityisesti psyykinen hyvinvointi, riippuvuus- ja kriisiohjaus.

Oamkissa järjestetään myös ryhmämuotoista opinto-ohjausta erityistä ohjausta vaativiin opiskeluaasteisiin ja teemoihin liittyen. Näitä nk. Valtti-ryhmiä ovat esimerkiksi ”Esteet pois opintietä!”, ”Potkua oppariin”, ”Tunnista vahvuutesi -uraryhmä”. Näissä ryhmissä on ollut mukana myös YAMK-opiskelijoita. Ryhmiä toteutetaan joka lukuvuosi suomeksi ja englanniksi.

Osaamisen itsearviointi toimii käytännöllisenä ohjaustyökaluna ensimmäisessä yksilöllisessä tuutorointitapaamisessa, joka on kaikille opiskelijoille pakollinen heti opintojen alussa.

Vaikka opinto-ohjauksen palvelut ovat YAMK-opiskelijoiden saatavilla, vastausten perusteella näytti siltä, että YAMK-opiskelijat eivät silti pääsääntöisesti käy ohjauksessa kampusten opinto-ohjaajilla. Jonkin verran ihan yksittäisiä käyntejä oli ollut. Nämä ohjauskäynnit olivat liittyneet yleensä lukuvaikeuteen tai vastaaviin muihin erityisjärjestelyä vaativiin ohjaustarpeisiin. Opinto-ohjaajien vastauksissa kiinnitettiin huomiota myös yleisten opiskelijapalveluiden saatavuuteen YAMK-opiskelijoiden kohdalla. Oli tunnistettu harmillista eriarvoisuutta esimerkiksi siinä, minkä verran YAMK-opiskelijoilla on verrattuna perustutkintoa opiskeleviin mahdollisuuksia käyttää muita yleisiä opiskelijapalveluita, kuten opintopsykologin palveluita.

YAMK-opinnoista vastaavien henkilöiden vastausten perusteella ilmeni, että opintojen ohjauksessa ei ole yhtä yhteisesti toteutuvaa toimintamallia, vaan aloittain on omia vaihtelevia käytäntöjä. Yleisesti periaatteena kuitenkin on, että YAMK-tutkinto-ohjelmissa ni-

metään jokaiselle ryhmälle opiskelijoiden tuutoroinnista vastaavat henkilöt. Tavallisimmin tuutoroinnista vastaavat yliopettajat tai tutkintovastaavat. He käynnistävät opintojen alussa tutorikeskustelut opiskelijoiden kanssa. Tutorikeskusteluja tarjotaan myös jatkossa kaikkina opiskelulukukausina. Opiskelijat käyttävät lukukausittaista ohjausmahdollisuutta vaihtelevasti. Opinnäytetyön ohjaamisesta vastaavat siihen erikseen kiinnitetty opettajat.

Oamkin sosiaali- ja terveystieteiden (sote) YAMK-tutkinnoissa on viime vuosina kehitetty paljon opiskelijoiden ohjausprosessia ja tuutoroinnin käytänteitä. Soten kaikissa tutkinto-ohjelmissa vastuuyliopettajat toimivat opiskelijaryhmien opettajatuutoreina ja ohjaavat opiskelijoita yhteisen ohjaussuunnitelman mukaisesti. Tämä ohjaussuunnitelma liittyy vahvasti osaamisperustaisuuteen, joka toimii soten YAMK-opinnoissa vahvana pedagogisena periaatteena.

”Meillä on kaikissa ylempissä tutkinto-ohjelmissa vastuuyliopettajat/tuutorit (sama henkilö), jotka ohjaavat opiskelijoita aika intensiivisesti ja yksilöllisesti yhteisen ohjaussuunnitelman mukaisesti.”

Ohjaussuunnitelman mukaisesti kaikki soten YAMK-opiskelijat laativat opintojensa alussa osaamisen itsearvioinnin. Se toimii käytännöllisenä ohjaustyökaluna ensimmäisessä yksilöllisessä tuutorointitapaamisessa, joka on kaikille opiskelijoille pakollinen heti opintojen alussa. Tässä yksilötuutoroinnissa suunnitellaan yhdessä opiskelijan kanssa opintojen valintoja ja etenemistä opiskelijan elämäntilanteen ja urasuunnitelman mukaisesti. Mikäli osaamista on jo joltakin osaamisalueelta paljon, suunnitellaan myös erilaisia vaihtoehtoisia osaamisen osoittamismahdollisuuksia. Toinen pakollinen yksilötuutorointi järjestetään toisena lukukautena. Tällöin opiskelijan kanssa tehdään opintojen tilannekatsaus ja uusitaan suunnitelmaa tarvittaessa. Kolmas ja viimeinen tuutorointitapaaminen on kolmannen lukukauden lopussa. Tarpeen mukaan opiskelija voi olla opettajatuutori yhteydessä muulloinkin. Näiden lisäksi järjestetään ryhmätuutorointikertoja joka lukukausi. Ne ovat opiskelijoille

vapaaehtoisia. Opintojen loppuvaiheessa opiskelija tekee osaamisensa itsearvioinnin uudelleen sekä osaamisensa markkinointisuunnitelman, jota opettajatuutori ohjaa.

Selvityksen perusteella ilmeni, että YAMK-ohjauksen käytänteet Oamkissa ovat vaihtelevia tutkinto-ohjelmittain. Opintojen ohjauksesta vastaavat pääasiallisesti YAMK-tutkinnoista vastaavat yliopettajat tai tutkintovastaavat. Opiskelijat eivät juurikaan ohjauksella ammatikorkeakoulun varsinaisten opinto-ohjaajien ohjaukseen. Mielenkiintoista olisi selvittää, millaisiksi YAMK-opiskelijat kokevat omasta näkökulmastaan erilaiset ohjauksen tarpeet YAMK-opinnoissa ja miten opiskelijat kokevat nykyisen opintojen ohjauksen vastaavan näihin tarpeisiin.

Savoniassa on ohjaustiimi YAMK-opiskelijan tukena

Savonia-ammattikorkeakoulussa YAMK-opiskelijoiden opintojen ohjaus toimii niin, että ohjauksesta vastaa tiimi. Jokaisessa tutkinto-ohjelmassa on opettajatuutori, joka vastaa ohjauksesta tutkinto-ohjelman sisällä. Pienimmissä ohjelmissa nämä tuutoritoimenkuvat voivat olla samalla henkilöllä. Opettajatuutorin ohjaustehtävät liittyvät opiskelijan ammatillisten osaamistavoitteiden saavuttamiseen ja opiskelukäytäntöihin (orientaatio, opintojaksoille ilmoittautumisen ohjaus, valmistumisen ohjaus). Opettajatuutori toimii opiskelijan asiantuntijuuden kehittämisen ja HOPS:n ohjaajana sekä myös uraohjaajana (ohjauskeskustelut). Hän vastaa AHOT-prosesseista sekä seuraa opintojen etenemistä ja ohjaa tarvittaessa muiden palvelujen piiriin.

Nimetty YAMK-opintoneuvoja ohjaa kaikissa opiskeluoikeuteen ja opintojen hallinnointiin liittyvissä kysymyksissä, kuten opiskeluaikaan, läsnäoloilmoittautumiseen, erilaisiin dokumentteihin sekä korkeakoulukäytänteisiin liittyvissä asioissa. Ohjausasiantuntija ohjaa haasteellisissa tilanteissa (oppimisvaikeudet, elämäntilanteet, opiskelun jatkaminen) sekä on mukana kehittämässä jatkuvan oppimisen ohjausta. Hän myös toimii YAMK-ohjaushenkilöstön tukena huolehtien kaikille yhteisten ohjauksellisten asioiden tiedottamisesta ja koordinoimisesta.

Master School (YAMK) on keskuudessaan nimennyt ohjauksen kehittämistä vastaavan ryhmän, joka on toteuttanut mm. selvityksiä ja kyselyitä ohjaukseen liittyen ja laatinut tulosten pohjalta toimenpide-ehdotuksia. Ohjausta varten on luotu esimerkiksi Moodle-pohja, eräänlainen pysyvä kotipesä, jonka jokainen opettajatuutori on voinut modifioida omalle ryhmälleen sopivaksi. Ohjauksen perusasiat on saatu tämän avulla juoksutettua jokaiselle ryhmälle. Yhteisiä linjauksia ovat mm. jokaisen opiskelijan kanssa käytävät HOPS- ja uraohjauskeskustelut. Rakenteilla on lisäksi vertaismentorointijärjestelmä vastaamaan opiskelijoiden kaipaamaan tukeen ja kokemukseen vertaiselta.

Haasteena on usein se, että monesti ollaan taipuvaisia ajattelemaan, että jo vähintään yhden korkeakoulututkinnon suorittaneet ja työelämässä mukana olleet aikuiset eivät kaipaisi tai tarvitsisi juurikaan ohjausta tai tukea. Tiedon jakamisen ajatellaan käyvän ohjauksesta. Kuitenkaan tilanne ei ole lainkaan näin. Toinen tunnistettu haaste on se, että YAMK-opiskelijoiden kokonaistilanne on usein kovin monisäikeinen ja ohjaustarpeetkin moninaiset. Se että jokaiselle opiskelijalle saadaan tarjottua juuri hänen tilanteeseensa istuvaa oikea-aikaista ohjausta, on ja tulee olemaan ikuinen haaste.

Lapin AMK:ssa koulutuksen nopea tahti koettu haastavaksi

Lapin ammattikorkeakoulussa on syksystä 2021 lukien ollut kaikille YAMK-opiskelijoille yksi yhteinen kelpoisuuden omaava opinto-ohjaaja. Opintojen aloitusvaiheessa kaikille aloittaville opiskelijoille on yhteinen orientaatio liittyen opiskeluun (tutkintosääntö, opetussuunnitelma, opinnoille ilmoittautuminen, HOPSin laatiminen, tarvittaessa henkilökohtainen HOPS-keskustelu, hyväksiluvut ja profiloivien opintojen valinnat). Opinto-ohjaaja käsittelee ja päättää hyväksilukihakemukset. Hänelle kuuluu myös oppimisen ja opiskelun haasteissa tarvittava erityinen tuki, esteettömään opiskeluun liittyvät kysymykset ja ohjaus niissä. Opinto-ohjaaja ohjaa tarvittaessa opiskeluterveydenhuollon, kuraattoripalveluiden sekä muiden palvelujen piiriin. Opintojen valmistumisvaiheessa tehtäviin kuuluu

valmistumiskeskustelut ja valmistumisprosessin hoitaminen. Lisäksi opinto-ohjaajan tehtäviin kuuluu joustavan ja jatkuvan oppimisen mahdollisuuksien edistäminen sekä ohjaustoimintojen kehittäminen yhteistyössä opiskelijoiden ja muiden toimijoiden kanssa. Yksi työllistävää asiaa on opiskelijoiden opinto-oikeuteen liittyvien asioiden hoitaminen. Harva valmistuu tavoiteajassa (1 tai 1,5 vuotta).

Haasteena on usein se, että monesti ollaan taipuvaisia ajattelemaan, että jo vähintään yhden korkeakoulututkinnon suorittaneet ja työelämässä mukana olleet aikuiset eivät kaipaisi tai tarvitsisi juurikaan ohjausta tai tukea.

YAMK-opiskelijoilla on lisäksi nimetty oman koulutuksensa vastuuyliopettaja, joka ohjaa opiskelijoita opintojen sisällöllisissä asioissa sekä asiantuntijuuden kehittämisessä. Opinto-ohjaajan työaika on 100 % eli 1600 h vuodessa. Hän pitää erilaisia ryhmäohjauksia ja henkilökohtaisia keskusteluja. Opinto-ohjaaja laatii noin neljä kertaa vuodessa sähköisen ”Opon tiedotteen”, jossa kerrotaan opiskeluun liittyviä ajankohtaisia asioita. YAMKissa on kaksi sisäänottoa vuodessa 2023 alkaen. Ensi vuonna aloittavia opiskelijoita on 440. YAMK-opiskelijoiden ohjaus on pääosin verkko-ohjausta.

Opinto-ohjaajalla on lehtorin virka ja hänellä on opinto-ohjaajan koulutus. Hänen toimenkuvaansa kuuluu opiskelijoiden ohjaus, markkinointi, opintopolun tekstien kirjoittaminen yhteistyössä osaamispäällikön/vastuuyliopettajien kanssa, valintakokeiden järjestelyt, opiskelijoiden kelpoisuuden arviointi, avoimen amk:n opiskelijoiden ohjaus, avoimen opintojen pakettien tekeminen, sähköisten lomakkeiden käsittely (siirrot, jatkoaikahakemukset jne.), opintojen ajoituksen suunnittelu osaamispäällikön kanssa, profiloivien opintojen kokonaisuuden hallinta (lukukausiajoitukset, toteutuksien seuranta), jatkuvan oppimisen kehittäminen, yhteistyö työelämäkumppanien kanssa, keskeytyneiden opintojen loppuun saattamisen ohjaus ja lisäksi hän toimii

YAMK alumnivastaavana.

Yhtenä haasteena on koulutuksien nopea tahti. 60 opintopisteen tutkinnoissa vuoden opiskelu-aika on sen verran lyhyt, että opintojen viivästymisen huomaaminen ja siihen puuttuminen ajoissa tai ennakkoiden on haasteellista. Lisäksi yliaikaisia opiskelijoita on paljon erityisesti englanninkielisessä koulutuksessa. Tähän yhtenä isona syynä on se, että opiskelijat tekevät opintoja työn ohessa eivätkä ehdi tekemään opinnäytetyötä. Opinnäytetyön viivästyminen ennakoimykseen usein tavoiteajassa valmistumisen viivästymistä. Haastetta on esiintynyt myös siinä, ettei opinnäytetöille ole saatu sopivaa aihetta, koska opiskelijat vaihtavat työpaikkaa tai ovat työttömiä. Nämä tilanteet aiheuttavat sen, ettei opinnäytetyölle saada työelämän toimeksiantoa.

Kaikille yhteinen ”Opon tiedote” sähköpostitse on ollut hyvä käytäntö ja lisäksi vastuuyliopettajat ovat vielä jakaneet sitä omalla alustallaan. Tämä on vähentänyt yksittäisiä kysymyksiä mm. aikatauluista.

Kaikille yhteinen ”Opon tiedote” sähköpostitse on ollut hyvä käytäntö ja lisäksi vastuuyliopettajat ovat vielä jakaneet sitä omalla alustallaan. Tämä on vähentänyt yksittäisiä kysymyksiä aikatauluista tms. Keväällä on aloittanut ”yliaikaisten” opinnäytetöiden lisäohjaustoiminta Luotsi. Luotsissa opiskelijat saavat opinnäytetyön prosessin etenemiseen tukea ohjaavilta opettajilta sekä muulta Luotsin ryhmältä. Toiminta on ollut käynnissä pari kuukautta, joten tuloksia saadaan tästä vuoden päästä. Lapin AMK:n Master Schoolin opetussuunnitelman modulaarinen rakenne ja yhteiset profiloivat opinnot ovat mielekäs kokonaisuus ja on hyvä, että ne ovat yhden opinto-ohjaajan ”hallussa”.

Laurean ohjausmallissa yliopettajalla on keskeinen rooli

Laurea Ammattikorkeakoulussa jokaisella koulutuksella on vastuuyliopettaja, joka hoitaa opintojen ohjauksen, HOPS:t ja myös polkuopiskelijoiden ohjauksen. Tarvittaessa vastuuyliopettajat saavat tukea YAMK-opintopäällikö-

tä. YAMK-opintopäälliköllä painottuu ohjauksessa hallinnollinen puoli; hän ohjaa muun muassa siirtymissä polulta tutkintoon ja hakujan kysymyksissä. Ohjausmalli ja sen työnjako koetaan hyväksi ja toimivaksi.

Koulutuskohtaiset vastuuyliopettajat ovat tärkeitä ohjauksen toimijoita. Yliopettajilla on Laureassa käytössään Pepin Tutoropettajan työpöytä, johon on koottu ohjausta tukevia työkaluja. Toiminnallisuudet helpottavat opintojen edistämisen seuranta ja mahdollisten viivästymisten tunnistamista hyvissä ajoin.

Opintojen alkaessa myös opintopäällikkö esittäytyy aloittaville opiskelijoille ja opiskelijat voivat hakeutua myös hänelle ohjaukseen. Opintopäällikkö lähettää YAMK-opiskelijoille tarvittaessa ryhmäviestejä ja tarjoaa uraohjausta. Laureassa tehdään paljon alueellista yritysysteistyötä ja tämä vaikuttaa vahvasti YAMK-opinnoissa ja -koulutuksissa.

Metropoliassa ei ole yhteistä linjausta YAMK-ohjaukseen

Metropolian Ammattikorkeakoulussa kyselyyn YAMK-opintojen ohjauksesta vastasi kaksi henkilö, jotka toimivat YAMK-koulutuksien tutkintovastaavina ja opinto-ohjaajina.

Metropolia Ammattikorkeakoulussa ei ole olemassa varsinaista yhteistä linjausta YAMK-opintojen ohjaukseen. Liiketalouden YAMK-tutkinto-ohjelmissa on tutkintovastaavina kaksi pätevää ammatillista opettajaa ja opinto-ohjaajaa. Yhdellä tutkintovastaavalla on opettajan pätevyys ja koulutus suunnittelija pätevytyy parhaillaan yhteispedagogiksi.

Lisäksi opintoihin sisältyy ryhmämuotoisia ammatillisen kasvun kentoja, joissa keskitytään erityisesti oman osaamisen tunnistamiseen ja sanallistamiseen, uratoiveiden konkretisoimiseen sekä niiden edistämiseen liittyviin valmiuksiin.

Opintojen ohjaukseen on oma toimintamallinsa, jota tarkastellaan säännöllisesti yhdessä. Opiskelijoiden seuranta

ja ohjausta hoidetaan tutkintovastaavan/opinto-ohjaajan ja koulutus suunnittelijan tiiminä. Lisäksi jokainen tutkintovastaava saa erikseen resurssin tutorointiin opiskelijaluvun perusteella. YAMK-ohjelmille on oma kokopäiväinen koulutus suunnittelija ja hänen työajastaan merkittävä osa kuluu opiskelijoiden auttajana monenlaisissa asioissa.

Tutkintovastaava/opinto-ohjaaja pitää uraohjaussessioita oman tutkinto-ohjelman opiskelijoille. Aiemmin ohjaus on tapahtunut muun ohjaustyön ”ohessa”. Nyt ohjaukselle on ihan oma ajanrausmahdollisuutensa ja myös sisältöä kehitetään parhaillaan vastaamaan opiskelijoiden tarvetta.

Sosiaalialan YAMK-koulutuksissa opinto-ohjausta on mahdollista saada samalta opinto-ohjaajalta kuin AMK-tutkinnoissa. Käytännöt kuitenkin vaihtelevat tutkinnoittain. Esimerkiksi sosiaalialan YAMK-tutkinnoissa jokaiselle opiskelijalle nimetään tutor-opettaja, jonka kanssa opiskelija käy ensimmäisenä syksynä HOPS-keskustelun ja jolta opiskelija saa ohjausta opintojen ajan. Tutor-opettajan kanssa on yksilökeskustelu ja HOPS ensimmäisenä opiskeluyksynä, minkä lisäksi opiskelijalla on mahdollisuus myöhemmin yksilötapaamiseen. Lisäksi opintoihin sisältyy ryhmämuotoisia ammatillisen kasvun kentoja, joissa keskitytään erityisesti oman osaamisen tunnistamiseen ja sanallistamiseen, uratoiveiden konkretisoimiseen sekä niiden edistämiseen liittyviin valmiuksiin. Ryhmämuotoisia tapaamisia on noin kaksi kertaa lukukaudessa.

TAMK:ssa käytäntöjä yhdenmukaistetaan

Tampereen ammattikorkeakoulussa (TAMK) YAMK-opiskelijoiden opintojen ohjaus vaihtelee tutkinto-ohjelmitain. Opinto-ohjaajan rooli on osittain epäselvä ja siinä on paljonkin vaihtelua. Jokaisessa YAMK-ohjelmassa on kuitenkin vastuuyliopettaja/yliopettaja, jonka vastuulla on sisällön kehittäminen ja ohjauksen järjestäminen. Muutamissa YAMK-ohjelmissa on myös opettajatutkijatorit. Opinto-ohjaajilla on pääsääntöisesti ao. koulutus. Muodollinen pätevyys ei ole pakollinen, mutta se on suotavaa.

Opintojen ohjaukseen liittyvät ratkaisut myös vaihtelevat paljon ja se luo oman

laisiaan haasteita. Tämän osalta käytänteitä tullaan yhdenmukaistamaan kuluvan vuoden aikana vuoden 2023 ohjaustoimintaan ajatellen.

YAMK-opintojen ohjaus sisältää myös hyvin erilaisia tehtäviä. Tähän ei ole mitään erityistä tehtävälueteloa. Opinto-ohjaajille kuuluu muiden muassa lisäaikahakemusten käsittely tutkinto-ohjelmissa, opiskeluoikeuden palautushakemukset ja uuden opiskelijan nettisivut. Joissakin tutkinto-ohjelmissa (esim. sote) opinto-ohjaaja suunnittelee ja toteuttaa yhdessä vastuopettajan kanssa orientaation. Useissa tutkinto-ohjelmissa opinto-ohjaajat esittelevät vapaaehtoisten opintojen tarjontaa ja ohjaavat tarvittaessa opiskeluoikeuteen sekä poissaolon jälkeen opiskelemaan paluuseen liittyvissä asioissa. HOPS-keskusteluista vastaa vastuopettaja/opettajatuutori.

YAMK-ohjausta voisi kehittää saavutettavuuden näkökulmasta siten, että tehtäisiin esimerkiksi orientaatiovideoita.

Opintojen ohjauksessa on tiettyjä haasteita. Esimerkiksi ohjaukseen käytävissä olevasta resurssoinnista ei ole yhtenäistä linjausta. Ohjauksessa myös tietynlainen systemaattisuus puuttuu, jotta opiskelijakokemus olisi yhdenmukainen. YAMK-opiskelijoille on tärkeää saattaa tieto korkeakoulun ohjaukseen liittyvistä palveluista, kuten opintojen ohjauksesta, erityisestä tuesta, opintokuraattorin palveluista ja uraohjauksesta. Orientoivien viikkojen merkitys on tässä kohtaa suuri. Opiskelija tarvitsee ohjausta esimerkiksi lukuisten järjestelmien käyttöön erityisesti opintojen alussa.

YAMK-ohjausta voisi kehittää saavutettavuuden näkökulmasta siten, että tehtäisiin esimerkiksi orientaatiovideoita tai kurssi “opiskelu TAMKissa”.

Turun AMK:ssa on nimetty opinto-ohjaaja YAMK-opiskelijoille

Turun ammattikorkeakoulussa on vuodesta 2017 alkaen ollut nimetty opinto-ohjaaja Master Schoolin opiskelijoille. Hän vastaa tekniikan ja liiketalouden, sosiaali- ja terveystieteiden sekä liiketalou-

den ja hallinnon YAMK-opiskelijoiden ohjauksesta. Kulttuurialan sektorin YAMK-opiskelijoiden ohjausta hoitaa kyseisen sektorin opinto-ohjaaja.

YAMK-opiskelijoille tarjotaan opinto-ohjausta samalla tavalla kuin AMK-tutkintoa opiskeleville opiskelijoille. Turun ammattikorkeakoulun ohjausmallin mukaisesti opettajatuutorit ovat opiskelijoiden ensisijaisia lähiohjaajia. Opinto-ohjaaja tulee mukaan tilanteissa, jotka edellyttävät laajempaa ohjauksen asiantuntemusta. Näitä ovat pääasiassa opiskeluoikeuteen, opiskeluhuvinvointiin, opintojen etenemiseen ja opiskeluvaikeuksiin liittyvät kysymykset. Turun ammattikorkeakoulun AMK-tutkintojen osalta opinto-ohjaus toteutuu sektoreittain: kullakin sektorilla on omat, nimetyt opinto-ohjaajansa. Suurimmalla osalla heistä on opinto-ohjaajan koulutus.

Master Schoolin opinto-ohjauksen osalta työnkuva on kehitetty vuosien varrella ja tehtävänkuvaa on kirjattu auki. Ennen opintojen aloitusta opinto-ohjaaja on mukana hakuvaiheen uraohjauksessa hakukelpoisuuden sekä opintojen sisällön ja rakenteen osalta ja toimii yhteyshenkilönä koulutusten ja opiskelija-/hakupalveluiden välillä yhdessä koulutusvastaavien ja koulutus- ja tutkimuspäälliköiden kanssa. Opinto-ohjaaja on mukana myös Master Schoolin markkinointityössä. Opintojen alkaessa opinto-ohjaaja tuo ohjaus- ja tukipalvelut esille aloituspäivissä sekä ohjaa opiskelijoita hyväksilukujen osalta. Hän ohjeistaa myös mahdolliset yksilölliset järjestelyt ja hakulomakkeen tekemisen opiskelijan kanssa.

Opintojen aikana opinto-ohjaaja tukee tarvittaessa opintojen ja muun elämän yhteensovittamista ja aikatauluttamista sekä tukee opettajatuutoria ohjaustilanteissa. Opintojen viivästyessä hän ohjeistaa lisäajan hakemisessa sekä auttaa opintosuunnitelman tekemisessä ja tarjoaa tukea ajanhallintaan ja opintojen aikatauluttamiseen tarvittaessa. Hän myös tekee päätökset lisäajan myöntämisestä e-lomake-järjestelmässä.

Opintoihin uudelleen palatessa opinto-ohjaaja ohjeistaa opiskelijaa opiskeluoikeuden palauttamiseen liittyvissä kysymyksissä ja käsittelee hakemukset.

YAMK-opiskelijoiden opintojen ohjauksen haasteena on opintojen viivästyminen; opinnot eivät tahdo valmistua ajallaan ja lisäaikahakemuksia tulee satoja vuodessa. Opiskelijoiden opiskeluvaikeudet ovat myös hyvin vaihtelevia. Haasteena on myös se, että vaikka lähiohjaus toimii pääosin hyvin, niin opettajatuutorien sitoutuminen ja motivaatio opiskelijoiden ohjaukseen vaihtelee.

Opintojen ohjauksen näkökulmasta onkin tärkeää kehittää opinnäytetyön ohjausta, rakennetta ja mallia, jotta opinnot saadaan vietyä loppuun ajallaan. Opinto-ohjaajaa voitaisiin myös nykyistä enemmän konsultoida siitä, miten YAMK-opiskelijoiden ohjausta toteutetaan pitkin matkaa eri ohjaajien toimesta. Voitaisiin pohtia esimerkiksi tehostettua ohjausta ja tukiklinikoita opiskelijoille huomioiden opiskelijoiden erilaiset valmiudet opiskeluun.

YAMK-ohjauksen käytännöt kehittyvät

YAMK-ohjauksen käytännöt näyttävät eri ammattikorkeakouluissa vaihtelevilta, ja vaihtelevuutta on toki myös ammattikorkeakoulujen sisällä, eri koulutusten välillä. Toimintojen ja palvelujen organisoituminen vaikuttaa YAMK-työnjakoon ja ohjaustyöhön. Kartoituksessamme tunnistimme kuitenkin monia yhteisiä tarpeita ja toimintatapoja. Hyvistä käytännöistä keskusteleminen ja ideoiden jakaminen on ohjauksen toimijoiden verkostossa tärkeää.

Laadukkaaseen ohjaukseen tarvitaan ammatillisesti päteviä ohjauksen toimijoita. YAMK-ohjaukselle kehitetään edelleen – yhtenäinen ohjausprosessi takaa opiskelijalle läpinäkyvän ja tasa-arvoisen tuen opintojen aikana.

Korkeakoulutoimikunta
Siru Kilpilampi LAB AMK
Kati Mäenpää Oulun AMK
Katri Sillanpää, Tampereen yliopisto
Tuija Syväjärvi, Lapin AMK
Pia Oförsagd, Turun AMK